

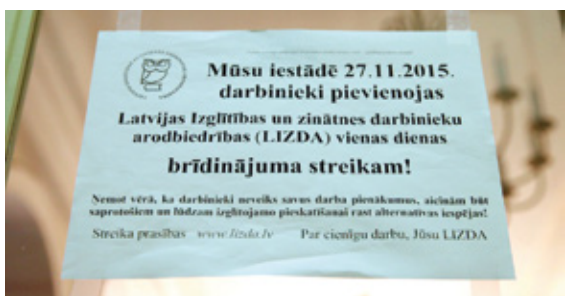


LIZDA VĒSTNESIS

LATVIJAS IZGLĪTĪBAS UN ZINĀTNES
DARBINIEKU ARODBIEDRĪBAS
IZDEVUMS

2016 ZIEMA #2

**PĒC 17 GADU PĀRTRAUKUMA
27. NOVEMBRĪ NOTIKA
IZGLĪTĪBAS UN ZINĀTNES
DARBINIEKU STREIKS.**



**STREIKS NOTIKA NE TIKAI
TĀPĒC, LAI PALIELINĀTU ALGAS
UN IZCĪNĪTU NEPIECIEŠAMO
FINANSĒJUMU, - ŠIS BIJA STREIKS
ARĪ PAR ATTIEKSMI**

/I.Vanaga, LIZDA priekšsēdētāja/

Šajā numurā:

streiks fakts; **IZM PIEDĀVĀTĀ
MODEĻA VERSIJA**; pedagogu
profesionālās darbības kvalitātes
novērtēšana; LIZDA starptautiskā
sadarbība; **«PARUNĀSIM
ATKLĀTI?» - PEDAGOGU
MOTIVĀCIJA**; akcijas «Skolas
diena 2015» rezultāti; **INTERVIJA
AR ZINĀTNIECI GUNTU
ČEKSTERI**



STREIKS FAKTOS



Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības brīdinājuma streika diena

STREIKĀ PIEDALĪJĀS



24 624

izglītībā un zinātnē strādājošie



912

izglītības un zinātnes iestādes

BRĪDINĀJUMA STREIKS NORISINĀJĀS 1 DIENU

LIZDA IZVIRZĪTĀS STREIKA PRASĪBAS

1 Pilnveidot pedagogu darba samaksas jauno modeli, ņemot vērā LIZDA priekšlikumus, kā arī novirzīt likumprojektā «Par valsts budžetu 2016. gadam» rezervētos 9 miljonus eiro pārejas periodam Ministru kabineta noteikumu Nr.1616 un Nr.836 pilnveidei, paredzot darba samaksas nosacījumu uzlabošanu pirmsskolas izglītības iestādēs, mazajās izglītības iestādēs (izglītojamo skaits līdz 100) strādājošajiem, atbalsta personālam, kā arī nepieļaut darba samaksas pazemināšanos nozarē strādājošajiem.

2 Paredzēt zinātnes un augstākās izglītības darbinieku darba samaksas paaugstināšanu, nodrošinot Augstskolu likuma 78. panta septītās daļas pakāpeniskai izpildei likumprojektā «Par valsts budžetu 2016. gadam» papildu finansējumu seši miljoni eiro un Zinātniskās darbības likuma 33. panta otrās daļas pakāpeniskai izpildei likumprojektā «Par valsts budžetu 2016. gadam» papildu finansējumu 3,6 miljoni eiro.

KĀDĒĻ STREIKOJA?

Pedagogi cīnās par skaidrību, mērķtiecību, sakārtotību un kvalitāti sistēmā.

Streikojā, lai tiktu ņemtas vērā LIZDA prasības pedagogu darba samaksas modeli;

lai atgūtu krīzes laikā «nogrieztu» finansējumu augstākajai izglītībai un zinātnei;

lai mainītu sabiedrības un valdības attieksmi pret izglītībā un zinātnē strādājošajiem;

lai pārtrauktu diskriminējošo attieksmi pret pedagogiem dažādos izglītības līmeņos;

lai solidarizētos ar izglītībā un zinātnē strādājošajiem koleģiem.

VIEDOKĻI PAR STREIKU PUBLISKAJĀ TELPĀ



Vecāki par izglītību Varbūt streiks valdībai un IZM liks saprast, ka nozare ir spējīga vienoties un spert arī radikālus soļus?

Arnis Lapiņš LR1 Seile žēlojās, ka Latvijā problēmas risina streiku ceļā. Neatceros, kad bija pēdējais streiks. Un labi, ka Seile nav ministre Grieķijā.

Ieva Cipruse Stulbi nav tas vai tas streiks ir vai nav. Stulbi ir tas, ka cilvēkam, kurš savu bērnu pavada dzīvē, vispār ir jāstreiko, lai nomaksātu rēķinus.

Laimdota Straujuma Būtu apsveicami, ja skolotājiem samaksātu darba algu par dienu, kad skolotāji organizē brīdinājuma streiku. Tā būtu sociālā dialoga daļa.

Gundega Zemture Viena diena bērnam bez izglītības iestādes ir maza cena par to, lai 20 gadus gaidīta reforma taptu pabeigta kvalitatīvi.

Nils Ušakovs Skolotāju streika dienā izglītības un zinātnes ministrei alga ir palielināta par 800 eiro. Veiksmes stāsts!

No sirds Latvijai Saeimas frakcijas «No sirds Latvijai» deputāti pilnībā atbalsta 27. novembrī, notiekošo pedagogu brīdinājuma streiku, jo saprot, ka tā nav tikai cīņa par augstāku pedagogu atalgojumu, bet tā ir cīņa arī par Latvijas ilgtspējīgu attīstību un tās iedzīvotāju labklājību. Tā ir cīņa pret ieilgušo problēmu nerisināšanu, ignoranci un augstprātību.



Ina Druviete, bijusi izglītības un zinātnes ministre

Šis streika pieteikums ir ļoti nopietns brīdinājuma signāls, un tas nav negaidīts. Pedagogu prasības ir likumīgas, un tās tiek prasītas jau gadiem ilgi. Tas pats attiecas arī uz augstāko izglītību un zinātnei. Ja nebūsim nodrošinājuši labus darba apstākļus skolotājiem, ja par sasniegumiem uzskatīsim kvantitatīvu mazo skolu slēgšanu, tad mēs nevarēsim runāt par kvalitatīvu izglītību.

Avots: LETA



Raimonds Vējonis, Valsts prezidents

Valdība nav strādājusi pietiekami apmierinoši, un pedagogu streiks ir tam apliecinājums.



Māriete Seile, izglītības un zinātnes ministre aizejošajā valdībā

Paziņojums par streiku ir pārsteigums, un arodbiedrības rīcība ir nekonstruktīva un nav racionāla. Ministrija ir gatava rīkoties, lai uzlabotu esošo situāciju, taču negarantē, ka arodbiedrība ar piedāvātajiem uzlabojumiem būs apmierināta. Ar esošo finansējumu, kurš nav pietiekams, visus apmierinošu modeli nav iespējams izstrādāt. Avots: BNS



Kārlis Šadurskis, Saeimas Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijas priekšsēdētājs, bijušais izglītības ministrs

Ja arodbiedrības izvirza šādas prasības, tad, manuprāt, viņi vienkārši grib izmēģināt kā tas ir pastreikt. Diemžēl, no streikošanas papildus nauda nerodas.

LIZDA atbilde K.Šadurskim

Nav izprotama politiķa šāda nostāja, jo LIZDA vadības un Saeimas «Vienotības» frakcijas pārstāvju 23.09.2015. tikšanās laikā Šadurskis minēja, ka, daļēji pateicoties arī viņam, savulaik likumos iestrādātas normas par ikgadēju finansējuma pieaugumu izglītībai un zinātnei.



Laika posmā no 22. septembra (streika pieteikuma dienas) līdz 23. novembrim arodbiedrības vārds medijos izskanēja vidēji 41 reizi dienā. Laika posmā no 23. novembra līdz 29. novembrim – 134 reizes dienā, tātad trīsreiz plašākā rezonansē.

INGAS VANAGAS UZRUNA IZGLĪTĪBĀ UN ZINĀTNĒ STRĀDĀJOŠAJIEM, KURI PIEDALĪJĀS STREIKĀ



Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrība (LIZDA) izsaka pateicību ikvienam izglītības un zinātnes darbiniekam, kurš noticēja kopības spēkam un ar pārliecību pauda savu attieksmi par pastāvošo situāciju, pievienojoties LIZDA brīdinājuma streikam 27. novembrī.

Lēmums par streiku nav viegls – tas ir skaļš, kopicēts un līdzīgs neskaitāmas viedokļu sadursmes, ar stereotipiem apaugušus uzskatus un kādam arī – vainas apziņu. Mēdz teikt: «strādāt skolā ir misijas darbs» un «zinātnē strādā tikai entuziasti». Uz šiem diviem «vaļiem» balstās liela daļa sabiedrības uzskatu, līdz ar to, tiklīdz pedagogi un zinātnē strādājošie izsaka bažas un neapmierinātību par saņemto atalgojumu un nozares politiku, pretī saņem skaļas pretargumentu gūzmas, piemēram, maldīgi pielīdzinot izglītību brīvā tirgus konkurences principiem – cik daudz un labi strādāsi, tik daudz nopelnīsi, vienmēr ir izvēle aiziet, ja kaut kas neapmierina, un katrs pats cīnās par savām iespējām un izaugsmi. Līdzīgi ir arī ar zinātni – šobrīd valstī piekoptā politika izpaužas kā «izdzīvos stiprākais».

Taču būtiski ir saprast, ka izglītība un zinātne ir viens no pamatiem veselīgai, izglītotai, patriotiskai un demokrātiskai sabiedrībai. Izglītības un zinātnes nozarei ir nepieciešamas investīcijas un pārdomāta politika, kas ievēro valstī pieņemtos attīstības dokumentus un seko līdzī Eiropā un pasaulē atzītām pamatnostādņēm valsts ilgtspējīgai attīstībai.

Streiks un cita veida protesti nav tikai par to, lai palielinātu algas. Tā ir katra pilsoniskā iesaiste, lai nepieļautu bezatbildīgu attieksmi no valdības un nozares ministrijas, jo ikvienam bērnam ir tiesības saņemt kvalitatīvu, pieejamu bezmaksas izglītību un ikvienas progresīvas valsts pamatā ir attīstīta, mūsdienīga zinātniskā darbība.

Domājot par Latvijas nākotni un attīstību, nevaram klusēt par problēmām, kuras redzam izglītībā un zinātnē. Mēs nevaram pieļaut,

ka mūsu profesionāļi izbrauc no valsts, zaudē prieku un entuziasmu par savu darbu un samierinās ar to, ka netiek sadzirdēti.

24 624 izglītības un zinātnes darbinieku spēja būt vienotiem un spert drosmīgu soli ir gana spēcīgs brīdinājuma signāls valdībai un motivācija arodbiedrībai turpināt iesākto – cīnīties par to, lai aug izglītības kvalitāte, notiek straujāka zinātnes attīstība un nozares darbinieki strādā ar prieku, entuziasmu un ir spējīgi pilnveidot sevi, nedomājot par to, kā izdzīvot no algas līdz algai.

Ceram uz turpmāku Jūsu atbalstu, mūsu biedru skaita pieaugumu un ieguldītā darba vainagošanos ar rezultātiem.

Mūsu spēks ir kopībā un pārliecībā katram par sevi! ♦

Inga Vanaga, Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības priekšsēdētāja



Foto no streika dienas, Rīgas Natālijas Draudzības vidusskolas ēka.



Streika dienu izglītības un zinātnes iestādēs darbinieki pavadīja dažādi. Rīgas Teikas vidusskolas kolektīvs bija radošs un organizēja sporta spēles.



LIZDA KOMENTĀRI PAR IZM PIEDĀVĀTAJĀM IZMAIŅĀM ALGU MODELĪ

Izglītības un zinātnes ministrija (IZM) 2015. gada 7. decembrī prezentācijas formā publicēja plānotos labojumus pedagogu darba samaksas modeli. Arodbiedrībai vairāk nekā mēneša garumā nav bijusi iespēja objektīvi izvērtēt šīs izmaiņas, jo IZM nav

iesniegusi konkrētus aprēķinus un norādījusi attiecīgos koeficientus, kas pamatotu, ka plānotās izmaiņas būs pozitīvas vairumam izglītības jomā strādājošo un ar jaunajām iestrādātnēm izdotos pietuvināties sākotnēji uzstādītajiem reformas mērķiem – veicināt izglītības

kvalitāti, novērst nevienlīdzību un piesaistīt jaunus pedagogus darbam izglītības iestādēs.

LIZDA eksperte sociāli ekonomiskajos jautājumos Ilze Priževoite sniedz viedokli par IZM prezentācijā iekļautajiem modeļa pilnveidojumiem.

Pašvaldības saņem mērķdotāciju, kas nav mazāka par pašreiz aprēķināto, ja nesamazinās bērnu skaits. Mērķdotāciju aprēķina uz pašvaldību, reizinot normētās «skolēna izmaksas» ar reģionālo koeficientu:

- vienā summā ietverts viss (algas skolotājiem, administrācija, atbalsta personāls, motivācija);
- pielieto reģionālos koeficientus (piemēram, Rucavā skolēns izmaksā par 40% vairāk nekā Rīgā).

Pašvaldība pieņem lēmumus par mērķdotācijas sadali. Noteiktas minimālās prasības – minimālais amata vienību skaits skolā, zemākās amata algas.

Skolu tikla sakārtošanas rezultātā ietaupītā nauda paliek pašvaldības rīcībā pedagogu atalgojumam.

LIZDA atbilde: IZM piedāvātie risinājumi veido to pašu finansēšanas modeli «nauda seko skolēnam», tikai citādākā formātā. Tiek minēti 11 reģionālie koeficienti, taču nav skaidrs, kā šie koeficienti tiks iegūti. Pašvaldības turpinās pārdalīt finansējumu, ievērojot noteiktās minimālās prasības, kas nozīmē, ka dažādās izglītības iestādēs strādājošiem pedagogiem darba alga turpinās būt ievērojami atšķirīga. LIZDA uzskata, ka pašvaldības

funkcija mērķdotācijas sadalē ir nodrošināt attiecīgo finansējuma apjomu, kas paredzēts MK noteikumos pēc izglītojamo skaita izglītības iestādē. Nauda, kas paliek nepārdalīta, ir jāpiešķir izglītības iestādēm kā papildu finansējums, lai pēc izstrādātajiem kritērijiem administrācija, konsultējoties ar arodbiedrības pārstāvi, to varētu izmaksāt kā piemaksu skolotājiem. Rodas iespāids, ka IZM cenšas «uzpirkt» pedagogus

ar apgalvojumiem, ka pašvaldības nesaņems zemāku mērķdotāciju kā līdz šim un ka turpmāk finansējums, kas ietaupīsies pēc skolu tikla sakārtošanas, paliks pašvaldības rīcībā. Ir ļoti daudz neatbildētu, neskaidru jautājumu, turklāt šobrīd tas neizskatās pēc pedagogu darba samaksas modeļa, bet gan IZM vīzijas, kurai nav pamatojuma un aprēķinu. Modelis paredz skolu tiklu sakārtošanu, un tas nozīmē, ka vēl nezinām, ko varam gaidīt.

PEDAGOGA SLODZE – KOPĀ 36 DARBA STUNDAS NEDĒĻĀ

mācību stundas, ieskaitot gatavošanos un labošanu, ne vairāk par 77% laika

laiks skolēnu atbalstam

līdzdalība skolas pilnveides darbā

LIZDA atbilde: Procentuālais sadalījums, kas nosaka paredzēto laiku mācību procesam – stundu vadīšanai, sagatavošanai – un apmaksāto stundu skaitu atbalsta pasākumiem (darbam ar izglītojamajiem individuāli un grupās pēc mācību stundām), nerisina pedagogu pārslogotības jautājumu. Šāds procentuālais sadalījums uzliek papildu slogu

un atbildību administrācijai. Nav noteikts kontaktstundu skaits, ar kādu izglītības iestādes vadītājs skolotājiem tarifcē maksimālo stundu skaitu blokā «laiks skolēnu atbalstam». Nav korekti kontaktstundu skaitā ieskaitīt arī gatavošanos un rakstu darbu labošanu. LIZDA uzskata, ka nav nepieciešams procentuālais sadalījums, bet ir jānosaka konkrēts

kontaktstundu skaits atkarībā no mācību priekšmeta, pie kura tiek tarifcētas stundas rakstu darbu labošanai, mācību stundu sagatavošanai un individuālajam darbam ar izglītojamajiem. Tāpat arī jānosaka stundu skaits, kas tiek tarifcēts, pildot klases audzinātāja pienākumus, tādējādi skolotājiem būtu skaidri saprotams, kā veidojas viņa darba slodze un darba alga.

ATBALSTA PERSONĀLS SKOLĀS

Noteikts minimālais apjoms; direktori un pašvaldības var atvēlēt vairāk.

Pieaugums plānojams atalgojuma pieauguma grafikā atbilstoši definētai nepieciešamībai pēc pakalpojuma intensitātes un finansējumam.

Pašreizējais un plānotais skaits 36 stundu vienībās (40 h bibliotekāriem).

	Amata vietas pašlaik	No 09.2016. VISMAZ	Proporcija pašlaik	Proporcija no 09.2016. VISMAZ
BIBLIOTEKĀRI	385	397	1:520	1:500
LOGOPĒDI	93	225	1:760	1:300 – 1:500
PSIHOLOGI	140	308	1:1260	1:600
KARJERAS KONSULTANTI	20	99	1:11 000	1:2000

LIZDA atbilde: Lai gan pēc jaunā modeļa IZM plānojami vairāk amata vienību apmaksāt no valsts finansējuma nekā šobrīd spēkā esošajā modelī «nauda seko skolēnam», LIZDA norāda, ka atbalsta personāla amata vienību skaits joprojām ir nepietiekams. Piemēram, izglītības iestādes bibliotekāra vieta tiek plānota kā viena amata vienība uz 500 izglītojamiem proporcionāli skolēnu

skaitam iestādē. Latvijā ir 608 vispārīzglītojošās izglītības iestādes, kurās izglītojamo skaits ir zem 500, tātad bibliotekāra amata vieta tiek plānota uz nepilnu slodzi, kas būtiski ietekmēs strādājošās personas atalgojumu. Ir 271 vispārīzglītojošā izglītības iestāde, kurā izglītojamo skaits ir mazāks par 100 – šajās izglītības iestādēs bibliotekārs tiek plānots uz 0,2 slodzēm. Modeļa pēdējās versijās noteiktais atalgojums

bibliotekāriem par pilnu slodzi – 550 eiro pirms nodokļu nomaksas. Šāda darba samaksa ir nesamērīgi zema, salīdzinot ar veicamajiem pienākumiem, un netaisnīga attiecībā pret pārējiem pedagogiem noteikto algu. Šo profesiju pārstāvjiem ir tādas pašas prasības nepieciešamajai izglītībai kā pārējiem pedagogiem (MK noteikumi Nr.662). Piemēram, bibliotekāram nepieciešama augstākā pedagoģiskā izglītība, kā arī papildus B programmu apguve un regulāra profesionālā pilnveide maksas kursus, kurus izglītības iestādes spēj apmaksāt tikai daļēji. LIZDA uzskata, ka netiek pilnībā novērtētas atbalsta personāla funkcijas izglītības iestādēs.

INTEREŠU IZGLĪTĪBA

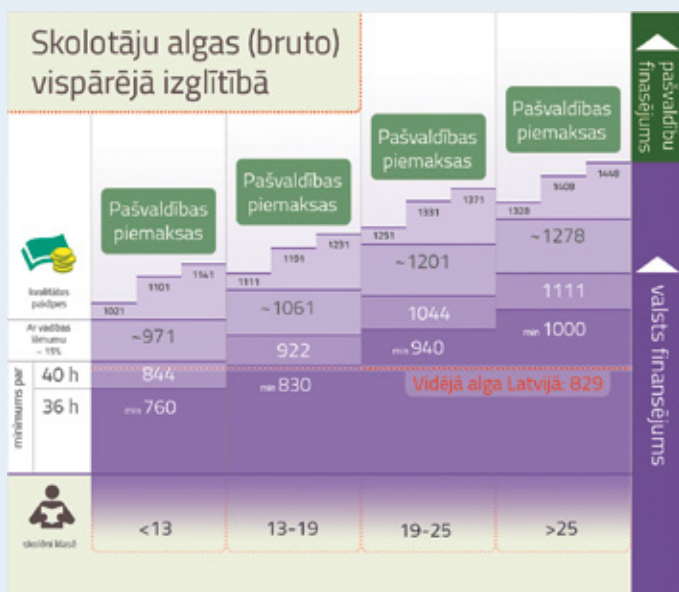
Līdz šim interešu izglītības pedagogi atalgojumu no valsts mērķdotācijas saņēma pēc pārpalikuma principa. Jaunajā modelī iezīmēts finansējums interešu izglītībai (2,5 h uz 15 bērniem Rīgā, ārpus Rīgas – vairāk, piemērojot reģionālos koeficientus).

LIZDA atbilde: Šāds interešu izglītības mērķdotācijas aprēķins, salīdzinot ar iepriekšējo projekta versiju, situāciju nedaudz uzlabo. Tomēr, lai noskaidrotu, vai pedagogi finansiāli nezaudēs attiecībā pret šī brīža

finansēšanas modeli, ir nepieciešams zināt, kādi ir reģionālie koeficienti un pēc kāda principa tie tiks aprēķināti.

LIZDA atbilde: No IZM puses nebija korekti publicēt šādu grafiku,

Modelī tiek noteikta 36h darba nedēļa, bet tabulā algas norādītas, rēķinot kā 40 h. Svarīgi pieminēt, ka būs tādi skolotāji, kas pedagogu darba samaksas jaunajā modelī nemaz nevarēs sev nodrošināt pilnu slodzi. Neskaidri ir norādīti 15%, kas tiek piemaksāti ar vadības lēmumu, jo IZM norāda, ka pašvaldība pieņem lēmumu par mērķdotācijas pārdali. Tas nozīmē, ka būs izglītības iestādes, kuras varēs nodrošināt piemaksas, bet būs arī tādas, kurām nebūs finansējuma, lai to realizētu. Tāpat arī nav korekti norādīt piemaksu par kvalitātes pakāpēm: šī piemaksa neveido skolotāja pamata darba algu – tā ir darba samaksa, kas skolotājam pienākas par ieguldījumu izglītībā. Ir salīdzinoši daudz skolotāju, kuri kvalitātes pakāpi nav ieguvuši un kuri šādu piemaksu nesaņem. Jānorāda, ka modelī paredzēts nesamazināt



jo tas maldina sabiedrību. Cilvēkam, kas nav iesaistīts izglītības sektorā, skatoties no malas, nav saprotams, kāpēc skolotāji ir neapmierināti, ja darba samaksa ir tik liela. Lai to saprastu, ir nepieciešams paskaidrot šī grafika nianšes.

mērķdotāciju apjomu pašvaldībām, bet tas neizslēdz varbūtību, ka būs skolotāji, kuriem darba alga samazināsies. Algu samazinājumu varētu just tie pedagogi, kuri šobrīd saņem labu, konkurētspējīgu un šī brīža ekonomiskajai situācijai atbilstošu algu par saviem veicamajiem pienākumiem. Lielākoties tās būs izglītības iestādes, kurās ir liels izglītojamo skaits.

Attiecībā uz augstāko izglītību, zinātņi un pirmsskolas izglītības iestāžu pedagogu atalgojumu ministrija vien norādījusi, ka

MK noteikumu projekts tiks papildināts ar LIZDA prasīto atalgojuma pieaugumu augstskolu pedagogiem. Savukārt attiecībā uz pirmsskolas pedagogu atalgojumu nepieciešama politiska vienošanās. LIZDA nevar akceptēt pedagogu darba samaksas modeli, kurā tiek diskriminēti pedagogi dažādos izglītības līmeņos. Pateicoties LIZDA rīkotajam streikam, beidzot pirmsskolas pedagogu atalgojums tiek aktualizēts un starp valdības pārstāvjiem nopietni pārrunāts jaunā pedagogu darba samaksas

modeļa izveides kontekstā. Diemžēl 11. janvārī Saeimas koalīcijas partiju sadarbības sēdē tā arī netika panākta vienošanās par to, kā veidosies pirmsskolas izglītības iestāžu pedagogu alga, atstājot šī jautājuma risināšanu jaunajai valdībai. ♦

Lizda atbildes sagatavoja Ilze Priževoite,

LIZDA eksperte sociāli ekonomiskajos jautājumos;
ilze.prizevoite@lizda.lv

TIEK IZVĒRTĒTA PEDAGOGU PROFESIONĀLĀS DARBĪBAS KVALITĀTES NOVĒRTĒŠANAS KĀRTĪBA

Latvijas Izglītības un zinātnes ministrija izveidoja darba grupu Ministru kabineta noteikumu Nr.350 «Pedagogu profesionālās darbības kvalitātes novērtēšanas kārtība» pilnveidei, kurā piedalās arī LIZDA. Pirmā darba grupas sanāksme notika 15. janvārī, un tajā vienojās par turpmākajiem uzdevumiem un darba grafiku. Darba grupai priekšlikumi pedagogu profesionālās darbības kvalitātes novērtēšanas sistēmas pilnveidei jāiesniedz līdz 30. jūnijam.

Pedagogu darba galvenais mērķis ir mācību darba kvalitātes un izglītojamo mācību sasniegumu uzlabošana. Tomēr jau ilgu laiku tiek runāts par esošās sistēmas būtiskiem trūkumiem un nepietiekamo saikni ar izglītības procesa kvalitāti, pārlietu birokratizēto piešķiršanas kārtību un par novērtēšanas kritēriju

neatbilstību dažādām izglītības pakāpēm, veidiem.

OECD pētnieki secina: ja novērtējums galvenokārt tiek uztverts kā represīva procedūra, novērtēšana skolotājos var radīt spriedzes un baiļu atmosfēru. Kad novērtējums ir orientēts tā, lai uzlabotu mācīšanas metodes un praksi, skolotāji parasti ir gatavi atklāt savus trūkumus – cerībā, ka saņems atbalstu savām attīstības vajadzībām un profesionālajai pilnveidei. Turpretī, ja skolotāja novērtējums tiek saistīts ar karjeras attīstību un algas apmēru, skolotājs nav ieinteresēts atklāt savas darbības nepilnības vai trūkumus, tādējādi nesekmējot novērtēšanas mērķu sasniegšanu. Šajā kontekstā ļoti svarīgi ir nepazaudēt skolotāju novērtēšanas mērķi – mācību kvalitātes uzlabošana, pilnveidojot skolotāju darbu.

LIZDA biedru iesūtītajos

priekšlikumos ļoti bieži rosināts atcelt esošo kvalitātes pakāpju piešķiršanu un atjaunot iepriekšējo kārtību, kad 10 – 20 procentus no izglītības iestādei darba samaksai piešķirtajiem līdzekļiem saskaņā ar izstrādāto kārtību un kritērijiem komisija izvērtē un piešķir piemaksas pedagogiem.

Savukārt pedagogu profesionālās darbības kvalitātes novērtēšanas kārtības pilnveidei visvairāk ir iesūtīti šādi priekšlikumi:

- samazināt pakāpju skaitu no 5 uz 3;
- ievērojami samazināt pedagoga portfolio saturu;
- izstrādāt atšķirīgu vērtēšanas kārtību pirmsskolas izglītības iestādēs, vispārīzglītojošās skolās, speciālajās skolās, profesionālajās izglītības iestādēs, atbalsta personāla un vadītāja vietnieku vērtēšanas kārtību;
- lielāku vērtību piešķirt pedagogu darbam ar izglītojamiem,

nevis metodiskajam darbam ārpus izglītības iestādes;

- vērtēt pedagoga darbu četrās jomās – 5. jomu «Pedagoģiskās darbības rezultātu analīze un darbības pašrefleksija» integrēt citās jomās.

LIZDA turpina aktīvi piedalīties darba grupā un pateicas par biedru iesūtītajiem konstruktīvajiem viedokļiem. Svarīgi, lai pedagoga darba novērtējums veicinātu motivāciju pilnveidot savu profesionālo darbību, kas savukārt

pozitīvi ietekmēs izglītojamo mācību sasniegumus. ◆

Rakstu sagatavoja Irina Avdejeva,
LIZDA eksperte vispārējās izglītības jautājumos; irina.avdejeva@lizda.lv

Piedāvājam ieskatu LU Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātes Izglītības pētniecības institūta veiktajā pētījumā «Skolotāji Latvijā un pasaulē», kurā aplūkoti arī skolotāju profesionālās darbības novērtēšanas sistēmas elementi salīdzinājumā ar citām valstīm.

Skolotāju profesionālās darbības novērtēšanas sistēmas elementi Igaunijā, Somijā, Polijā un Latvijā (OECD, 2013c; Pedagoģu profesionālās darbības..., 2014)

Elements	Latvija	Igaunija	Somija	Polija
Attiecībā pret ko vērtē	Kritēriju apraksti	Kritēriju apraksti	Darbības atbilstība nacionālās izglītības programmas mērķiem un skolas mācību gada attīstības plānam	Skolotāju pienākumu apraksts, kas noteikts normatīvajos aktos
Vērtēšanas pozīcijas	Mācību procesa plānošana; mācīšana; audzināšana; skolēnu individuālo spēju attīstīšana; ieguldījums skolas attīstībā; profesionālā attīstība	Profesionālās darbības attīstība; darba efektivitāte; kvalifikācijas prasību izpilde	Novērtēšanas nosacījumi tiek ietverti līgumā starp pašvaldību, skolu un skolotāju arodbiedrību	Mācību procesa plānošana; mācīšana; klases vide; profesionālā attīstība; ieguldījums skolas attīstībā; sadarbība ar sabiedrību
Novērtēšanas instrumenti un informācijas avoti	Novērojumi klasē; skolotāja pašnovērtējums; skolotāja portfolio; skolas administrācijas vai speciālas komisijas vērtējums	Skolotāja pašnovērtējums; skolotāja darba dokumenti; skolas direktora vērtējums	Intervija/dialogs ar skolotāju; skolotāja pašnovērtējums	Novērojumi klasē; var ietvert arī skolotāja pašnovērtējumu un ekspertu vērtējumu
Vai novērtēšana sniedz informāciju skolotājam par nepieciešamajiem profesionālās attīstības pasākumiem	Daļēji	Nē	Jā	Daļēji
Vai novērtēšanas rezultāti ietekmē karjeras attīstību	Nē	Jā	Nē	Nē
Vai novērtēšanas rezultāti ietekmē darba samaksu	Jā	Jā	Jā	Jā

AKTUALITĀTES LIZDA STARPTAUTISKAJĀ SADARBĪBĀ

Pērn VI kongresā apstiprinātajos LIZDA darbības pamatvirzienos 2015. – 2020. gadam minēts uzdevums pilnveidot starptautisko sadarbību, veidot jaunus starptautiskus kontaktus un sadarbības projektus ar izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrībām ārvalstīs.

Kopš maija par starptautiskās sadarbības jautājumiem arodbiedrībā atbild LIZDA priekšsēdētājas vietnieks Edgars Grigorjevs (edgars.grigorjevs@lizda.lv). Astoņos mēnešos jau pagūts daudz – nodrošināta gan LIZDA pārstāvniecība un viedokļa izskanēšana dažādās Eiropas izglītības politikas sanāksmēs, gan domāts par biedru iespējām iesaistīties pieredzes apmaiņās.

Vasarā Otavā Pasaules izglītības darbinieku arodbiedrības («Education International» – EI) kongresā valstu arodbiedrību lideri vienojās par galvenajiem izglītības un zinātnes politikas pamatvirzieniem, kas ietērpti 43 dažādās rezolūcijās. Ar plašāku ieskatu pasaules līmeņa diskusijās aicinām iepazīties mājas lapā www.lizda.lv. Savukārt, pateicoties iegūtajam EI finansiālajam atbalstam, LIZDA īstenoja Pasaules skolotāju dienai veltītu kampaņu ar aktivitātēm visā valstī – aptauju par pedagogu motivāciju, paneldiskusijas ar politiķiem un ekspertiem, konkursu skolēniem un studentiem «Ko man iemācīja Skolotājs?», Skolas dienas akciju, konkursu darba devējiem «Pedagogam draudzīgākā izglītības iestāde 2015», jaunu LIZDA žurnālu un plakātu.

Savukārt pēc EI ģenerālsekretāra Freda van Lēvena informēšanas par sociālā dialoga situāciju Latvijā kopīgi nolemts 2016. gada pavasarī rīkot EI vadības vizīti Rīgā un starptautisku zinātnisku kolokviju par pedagogu

autonomiju, vērtību izglītību, līdztiesību.

LIZDA viedoklis regulāri pārstāvēts arī EI Augstākās izglītības un pētniecības komitejā (HERSC), kurā kā Eiropas Izglītības darbinieku arodbiedrības (ETUCE) pārstāve par priekšsēdētāja vietnieci ievēlēja LIZDA eksperte Ilze Trapenciere. Mūsu līdzdalība, pārstāvēt HERSC, nodrošināta Eiropas Boloņas procesa darba grupā un ETUCE Konsultatīvajā padomē par augstāko izglītību. Ņemot vērā LIZDA ekspertes līdzdalību Eiropas Komisijas darba grupās «Digitālā un tiešsaistes mācīšanās» un «Caurviju prasmes», kā arī citviet gūto informāciju, arodbiedrība 2016. gada pavasarī aktīvākajiem interesentiem – biedriem – rīkos semināru par skolotāju caurviju prasmēm un IKT izmantošanu pedagoģiskajiem mērķiem, ietverot diskusiju par IKT izmantošanas problēmām datorikas ieviešanā un pedagogu izglītošanas efektivitāti.

LIZDA piedalās arī ETUCE vadības komitejas sanāksmēs un Centrāleiropas un Austrumeiropas arodbiedrību (CEE NET) lideru sanāksmēs, sniedzot LIZDA ziņojumus par sociālā dialoga situāciju un īstenotajām aktivitātēm Latvijā. Vasarā ETUCE ar LIZDA partnerību iesniedza Eiropas Komisijai izvērtēšanai projektu par apmācībām arodbiedrību kapacitātes stiprināšanai sociālajā dialogā par pedagogu profesionālām vajadzībām. Savukārt Eiropas sektorālā sociālā

dialoga izglītībā (ESSDE) ietvaros ar Eiropas Komisijas atbalstu ETUCE 2016. gada pavasarī Rīgā rīkos LIZDA un IZM pārstāvjiem kopīgu semināru par Eiropas nozaru sociālo dialogu izglītībā un sociālo partneru dialoga iespēju veicināšanu Eiropas, nacionālā, reģionālā līmenī.

LIZDA konkursa kārtībā caur daliborganizācijām pašiem aktīvākajiem biedriem bez dalības maksas piedāvā profesionāli pilnveidoties arī dažādās Eiropas Arodbiedrību institūta (ETUI) starptautiskās mācībās, kurās līdz šim biedri par dažādām arodbiedrības attīstības tēmām pabijuši semināros Portugālē, Beļģijā, Austrijā, Serbijā, Lietuvā, Lielbritānijā. Ja arī tu vēlies piedalīties, esi aktīvs savā arodorganizācijā un izrādi iniciatīvu līdzdarboties savā reģionā!

Aizvadītajā periodā LIZDA aktīvi stiprinājusi sadarbību ar Polijas Skolotāju arodbiedrību (ZNP). Viena no kopīgajām aktivitātēm – ZNP divām aktīvākajām LIZDA biedrēm no Limbažiem un Jelgavas konkursa kārtībā devusi iespēju kopā ar kolēģiem no Polijas, Izraēlas, Vācijas, Lielbritānijas piedalīties Starptautiskajai holokausta piemiņas dienai veltītā seminārā Varšavā, Krakovā, Aušvicē. Šobrīd notiek LIZDA un ZNP diskusijas par iespējamo sadarbību un Ēberta fonda atbalstu pieredzes apmaiņai par paralēlu jauno lideru akadēmijas izveidi.

Izvērtēta sadarbība ar KTÖS un nolemts turpināt aktīvāko biedru

pieredzes apmaiņas programmu, gan uzņemot kipriešu delegācijas Latvijā, gan nosūtot latviešu delegācijas uz Ziemeļkipras salu. Secināts, ka kolēģiem ir efektīvas attīstības vērtā pieredze – KTÖS attīstījuši savu banku, veikalus tiklu, radio staciju,

būvē viesnīcu un drīzumā atvērs interneta TV.

Tāpat LIZDA līdz šim ar līdzdalību un atbalsta vēstulēm protesta akcijās izrādījusi solidaritāti kolēģiem Lietuvā, Polijā, Ziemeļķiprā. Turpmākajā

starptautiskajā sadarbībā plānots stiprināt saikni ar Igaunijas, Lietuvas, Zviedrijas un Norvēģijas arodbiedrībām, plānojot pasākumus un pārrunājot kopīgās pozīcijas, savstarpējo atbalstu Eiropas izglītības politikas īstenošanā. ♦

«SKOLAS DIENA 2015»



Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības (LIZDA) rīkotā aktivitāte «Skolas diena» nu jau kļuvusi par arodbiedrības ikgadēju un nozīmīgu notikumu, jo tās laikā Saeimas un pašvaldību deputāti ir aicināti apmeklēt izglītības iestādes, lai iepazītu pedagogu ikdienā veicamos darbus un skolas vidi. Gan deputāti, gan skolas administrācija, gan paši pedagogi pozitīvi vērtē, ka šāda veida sociālais dialogs starp pedagogiem un politiķiem ir ļoti būtisks, jo balstīts uz savstarpēju izpratni. 2015. gadā Skolas dienā iesaistījās **24** dalīborganizācijas, **142** pirmorganizācijas, **117** pašvaldību deputāti un **25** Saeimas deputāti.

Ieskats akcijas «Skolas diena 2015» rezultātos

Biezāk īstenotās aktivitātes skolās:

- diskusijas ar kolektīvu, skolēniem, vecākiem;
- mācību stundu vērošana un līdzdarbošanās;
- mācību stundu vadīšana (latviešu valoda, vēsture, sociālās zinības, ekonomika, matemātika, dabas zinības, ķīmija, bioloģija, sports, fizika, politika, pirmsskolas nodarbības);
- iepazīšanās ar materiāli tehnisko bāzi un kabinetu aprīkojumu;
- kopīgi sporta pasākumi (t.sk. rītarosme, labāko sportistu apbalvošana);
- kopīgas ēdienreizes skolā, launaga dališana PII;

- skolas muzeja apmeklējums;
- līdzdarbošanās interešu izglītības pulciņos (būrišu gatavošana pūcēm);
- sarunas un spēles ar PII audzēkņiem.

Daži no rezultātiem (no DO atskaitēm):

- Rēzeknes novadā vienošanās par prioritārām vajadzībām: sporta zāles remonts, pirmsskolas izglītības iestādes un darbmācības telpu siltināšana, sešu jaunu datoru iegāde, mājturības kabineta un kāpņu telpas remonts, skolas jumta nomaiņa;
- Talsu novadā katrā izglītības iestādē uzrakstīts akts par galvenajām pamatvajadzībām jeb prioritātēm, kas tiks ņemtas vērā, plānojot 2016. gada budžetu pašvaldībām

- ēku sakārtošana, uzturēšana, atbalsta personāla nepieciešamība, skolēnu autobusa tīkla pārdomāta sakārtošana;
- apzinātas izglītības iestāžu darbinieku problēmas un vajadzības;
- visi novadi secināja, ka Skolas diena atvieglo izglītības jautājumu risināšanu, jo deputāts uzklusījis skolēnu un pedagogu priekšlikumus mācību procesa uzlabošanai.

Pateicoties Pasaules izglītības darbinieku arodbiedrības («Education International») atbalstam, tapa arī starptautiska mēroga videomateriāls par deputātu Skolas dienu. Video var noskatīties LIZDA youtube.com oficiālajā profilā www.youtube.com/LIZDAarodbiedriba



«Es vienmēr esmu centusies atbalstīt jebkādas sabiedriskās aktivitātes, kas ir inovatīvas un apvieno cilvēkus, tā veicinot viņu izpratni un padarot atvērtākus jaunām sadarbības metodēm. Tieši tādēļ šis projekts man likās saistošs, turklāt tas ir ļoti noderīgs, jo bieži vien politiķi pieņem likumus, neredzot reālo situāciju mūsu skolās, rūpniecībā, lauksaimniecībā u.c.» **Lolita Čigāne, «Vienotība»**



«Ši ir ļoti laba arodbiedrības rīkota aktivitāte, kas saved kopā dažādas sociālās puses – skolas direktorus un skolotājus ar politiķiem. Es domāju, ka politiķi spēj saprast daudz labāk reālās problēmas skolās.» **Andris Priekulis, Rīgas Valsts 3. ģimnāzijas direktors**

«NEKAD NEDOMĀJU, KA STRĀDĀŠU ZINĀTNĒ»

Teksts un foto DITA KALNIŅA

Gunta Čekstere strādā Latvijas Universitātes (LU) Bioloģijas institūtā par vadošo pētnieci Augu minerālās barošanās laboratorijā. Ieguvusi bakalaura un maģistra grādu dabas zinātnēs, studējot vides zinātņi LU Ģeogrāfijas un zemes zinātņu fakultātē. Vēlāk turpat arī ieguvusi doktora grādu bioloģijā. Lielu daļu savas zinātniskās darbības Gunta veltījusi Holandes liepu pētīšanai pilsētvides apstādījumos. Pateicoties šim pētījumam, jaunā zinātniece guvusi vērtīgu pieredzi un starptautisku atzinību Šveicē. Guntas turpmākie mērķi ir saistīti ar zinātņi, un tos var uzskatīt pat par ambicioziem, ar pašas zinātnieces piebildi: «Solīti pa solītim, un varbūt viss ir iespējams, kamēr vien spēšu izdzīvot, strādājot zinātnē.» Šajā intervijā – par to, kā Guntas ceļš aizvedis līdz zinātņei, par to, vai viegli būt jaunajam zinātniekam, un kāda ir situācija ar nozares attīstību Latvijā.

Kā tu nonāci līdz darbam zinātnē?

Mans ceļš ir bijis nedaudz likumains, jo vidusskolas pēdējos gadus biju jau nolēmusi mācīties tur, kur citi neiet. Ļoti daudzi tajā laikā izvēlējās turpināt mācības pedagoģijā vai ekonomikā. Mana mamma pēc profesijas ir skolotāja, tētis – zinātnieks, un es zināju noteikti, ka neiešu šajā virzienā, jo redzēju monētas otrā pusē – viņu ikdienu pēc regulārajām darba stundām. Man bija skaidrs, ka tas pavisam nav man un nevajag turpināt ģimenes tradīcijas. Bet man ļoti labi padevās tieši dabas zinātnes, tādēļ, piesakoties

studijām augstskolās, LU Ģeogrāfijas un zemes zinātņu fakultātē iesniedzu dokumentus kā rezerves variantā, lai gan pamatdoma, ko studēt, man bija pavisam cita. Lielā mērā finansiālu apstākļu dēļ man neatlika nekas cits, kā studēt vides zinātņi budžeta grupā, un man ātri vien iepatīkās.



Ar ko saistīts tavs doktorantūras darbs?

Tas saistīts ar Rīgas ielu apstādījumiem, konkrētāk – liepām. Uz promocijas darba pamata tapa grāmata par vides faktoru ietekmi uz Holandes liepām, kuras ir izplatītākās Rīgas ielu apstādījumos. Šī pētījuma laikā pierādījās, ka vislielāko kaitējumu liepām nodara tieši sāls, nevis, piemēram, gaisa piesārņojums, bet, kā zināms, Latvijā sāls ir izplatītākā un ekonomiskākā metode ceļu uzturēšanai ziemas periodā.

Vai šis pētījums tiek izmantots arī praktiski?

Mans pētījums bija turpinājums jau iesāktam manas laboratorijas projektam sadarbībā ar Rīgas domi. Vides departaments patiešām augstu novērtēja šo projektu, un, cik zinu, šis un tas no pētījuma tiek izmantots. Turklāt tieši saistībā ar Rīgas liepu lapām es veicu pēcdoktorantūras padziļinātākus pētījumus Šveicē.

Cik viegli vai grūti ir atrast iespējas gūt pieredzi un veikt pētījumus starptautiskā līmenī?

Ar tik labiem nosacījumiem, kādi bija Šveicē, viegli nav, bet ir daudz citu projektu, piemēram, pieejamas stipendijas, lai dotos uz Ameriku, ko patiesībā daudzi no Latvijas izmanto. Starptautisku pieredzi var gūt arī, izmantojot «Erasmus» programmu. Reizēm vērtīga informācija par starptautiskiem projektiem atrodama IZM vai universitāšu mājas lapās un citviet. Protams, varētu gribēt, lai ir vēl vairāk un lielāka izvēle, bet salīdzinājumā ar to, kas bija agrāk, tagad noteikti ir vairāk iespēju.

Vai tas ir sarežģīts process – pieteikumu rakstīšana, sūtīšana un pārējās formalitātes?

Lai iegūtu stipendiju pētniecībai ārzemēs, tas nav pārlietu sarežģīti. Galvenais ir vēlme un laba ideja jeb vīzija, ko vēlies darīt. Savukārt zinātnisko projektu realizēšanā Latvijā galvenais finansējuma avots ir Eiropas struktūrfondi – ERAF, ESF un citi, taču tā ir milzīga birokrātija. Projektu zinātniskajiem vadītājiem aptuveni 90 procentus laika sanāk «krāmēties» ar papīriem, sekot līdz un koordinēt – ļoti liela ne tikai zinātniskā, bet arī finansiālā atbildība. Mums ir bijis projekta pieteikums enciklopēdijas biežumā. Zinātniskā daļa no tā visa bija tikai kādas 20 lapas no apmēram 700.

Kā tu vērtē tendenci, ka arvien vairāk pieaug prasības pēc publikācijām un to skaita?

Publikācijas ir viens no zinātnieka darbības taustāmajiem rezultātiem, ko var citi lasīt un vērtēt. Bez publikācijām zinātnieks ir «ārpus aprindām». Visā pasaulē publikācijas ir viens no kritērijiem, kas tiek ņemts vērā, vērtējot zinātniekus. Taču īstenībā, lai publicētos augsta līmeņa žurnālos, pētījuma izejas datiem un rezultātiem jābūt apjomīgiem un augstā līmenī, kas, protams, izmaksās ir ļoti dārgi – 10 – 20 tūkstoši eiro un vairāk.

Vai izdodas radīt daudz publikāciju?

Tas ir ļoti atkarīgs no darbības lauka, piemēram, «zaļajā» bioloģijā trīs gadi ir minimums, lai veiktu kvalitatīvu, objektīvu lauka pētījumu, jo mēs esam piesaistīti dabai un tās ritmam. Gada aukstajos mēnešos augi dabā neaug, tādēļ, ja aizkavējas kāda projekta izsludināšana par gadu vai pusgadu, mēs to ļoti izjūtam. Pamatā publikāciju rakstīšanai ir ziemas sezona. Gads no gada atšķiras, bet vismaz 1 – 2 zinātniskās publikācijas noteikti cenšos uzrakstīt.

Tad bieži sanāk, ka laika trūkums ir viens no lielākajiem ienaidniekiem?

Jā, patiesībā ir ārkārtīgi grūti veikt kvalitatīvu pētījumu, piemēram, bioloģijā, ja oficiāli projekts tiek izsludināts un finansēts tikai gadu vai divus. Šos pētījumus varētu pabeigt tad, ja ar valsts finansējumu vismaz kādu daļu varētu nosegt starpprojektu periodā vai arī zinātniekiem būtu iespēja regulāri pieteikties projektu konkursos un izcinīt finansējumu. Finansējuma pārrāvums ārkārtīgi bremsē nozares attīstību.

Pie kādiem projektiem jūsu institūts šobrīd strādā?

Institūts piedalās viena «Apvārsnis 2020» projekta realizācijā. Ir zinātnieki, kas iesaistīti valsts

pētījumu programmu realizācijā. Savukārt Eiropas Savienības struktūrfondu projekti beidzās pagājušā gada augustā. 2013. gada ziemā IZM pārstāvji pauda, ka jaunajā struktūrfondu plānošanas periodā jaunajiem zinātniekiem būs pieejami pēcdoktorantūras granti. Pagājušajā gadā, kad biju Šveicē, man vairāki kolēģi no Latvijas Jauno zinātnieku apvienības cerīgi rakstīja, ka 2015. gada vasarā varētu tikt izsludināts konkurss uz pēcdoktorantūras grantiem. Ir 2016. gads, un tikai janvārī apstiprināti MK noteikumi pēcdoktorantūras grantiem, kā arī MK noteikumi praktiskās ievirzes pētījumiem zinātnieku grupām. Līdz ar to, kamēr vēl oficiāli izsludinās konkursus, izvērtēs projektu pieteikumus, apstiprinās rezultātus, agrāk par rudeni zinātnieki, visticamāk, finansējumu nesaņems.

Gunta, nesen bija publicēts raksts, kurā mūsu zinātnieku aktivitāte, piesakoties Eiropas projektiem «Apvārsnis 2020», novērtēta kā vidēji liela ar akcentu, ka šobrīd Latvija programmā iegulda vairāk naudas, nekā to dabū atpakaļ.

Rakstā bija manāma kritikas deva, ka mūsu zinātnieki varētu pieteikties aktīvāk, jo nauda, ko apgūt, ir. Kā tu to redzi?

Iegūt finansējumu šajā programmā patiesībā nav nemaz tik vienkārši, jo pastāv diezgan liela konkurence. Birokrātija, salīdzinot ar Eiropas struktūrfondu projektiem, gan ir mazāka. Mūsu laboratorija arī ir bijusi iesaistīta iepriekšējā ietvarprogrammā, bet diemžēl mūsu projekts otro atlases kārtu neizturēja, taču man bija iespēja redzēt to «virtuvi». Atalgojums ne vienmēr ir tik motivējošs – ir labi, ja paveicas un iegūst apjomīgu finansējumu, bet var būt arī tā, ka tas ir mazs. Lai Latvija saņemtu finansējumu kā vadošais partneris, mums jābūt šajā projektā

ļoti lieliem spīdzekļiem, kas, no vienas puses, ir saprotams, bet, no otras puses, Latvijā pagaidām nav tik daudz šāda līmeņa zinātnieku, tādēļ partneri, kas projektā uzņemtos vadošo lomu, ir jāmeklē ārzemēs. Savukārt atrast katrai nozarei to, kas divās dažādās valstīs būtu vienlīdz aktuāls, dažkārt arī nav tik vienkārši.

Tā ir arī jūsu institūta problēma?

Jā. Tie paši Šveices partneri ir ļoti ieinteresēti ar mums sadarboties, bet tā sauktajā «Horizonta» programmā jeb «Apvārsnis» šobrīd nav tēmas, kurā mēs varētu iekļauties un iesniegt projekta pieteikumu. Visas tēmas ir diezgan strikti noteiktas.

Kādēļ Šveices partneri ir tik ļoti ieinteresēti sadarboties?

Pagājušajā gadā šveicieši bija pie mums Latvijā. Redzēja mūsu lauka izmēģinājumus ar dažādu liepu stādiem tepat Bioloģijas institūtā. Ļoti augstu un atzinīgi novērtēja, ka mūsu pētījums ar liepu stādiem jau pirmajā gadā izdevies tik necerēti labi. Līdz ar to viņi redzēja, ka uz mums var paļauties, ir zināšanas un vēlme turpināt uzsāktu.

Kā minētie Šveices partneri vērtē zinātnes politiku Latvijā?

Viņi patiešām brīnās, kad es saku, ka vairāk nekā desmit gadu jau strādāju institūtā, bet tas nav sasaistīts ar pastāvīgu atalgojumu no valsts. Viņi jautā, kā tas iespējams – darba vieta ir, bet noteiktas algas nav. Tad es atbildu, ka par valsts naudu līdz darbam aizbraukt var, varbūt kaut ko arī pusdienām un dažām citām ikdienas vajadzībām atvēlēt. Tāda ir realitāte, kurai daudziem ārvalstīs ir patiešām grūti noticēt.

Kāda šobrīd ir tava alga?

Tie ir 240 eiro «uz papīra» no zinātnes bāzes finansējuma vadošajam pētniekam Bioloģijas

institūtā janvārī, ja nav citu projektu, līgumdarbu vai finansiālu uzkrājumu no līgumdarbiem.

Tad kā ir iespējams izdzīvot?

Nav iespējams, tādēļ jau tik daudzi strādā ārvalstīs vai pamet zinātni. Vēl viens ļoti izplatīts un veiksmīgs formāts ir strādāt kā mācībspēkam universitātēs.

Kā, tavuprāt, ir būt jaunajam zinātniekam Latvijā?

Tas, ko es redzu, – mūsu jaunie zinātnieki nepavisam nav sliktāki vai mazāk spējīgi kā valstīs, kur zinātne ir daudz finansētāka un nodrošināta ar vajadzīgajiem resursiem. Mēs patiešām esam konkurētspējīgi, vismaz intelektuālajā ziņā noteikti. Jā, ar finanšu resursiem mēs ļoti zaudējam. Kamēr cilvēks varēs sevi uzturēt, esot entuziasts, viņš, protams, saistīs savu dzīvi ar to, kas viņam vislabāk patīk, bet 200 eiro izdzīvošanai diemžēl ir nereāli.

Jūsu institūts piedalījās streikā. Kā tev šķiet – vai no šādiem protestiem ir jēga?

Teiksim tā – viens nav cīnītājs, tādēļ lielas pārmaiņas vairāk var sagaidīt, protestējot kolektīvi. Protams, rokas nolaižas brīdī, kad Zinātniskās darbības likumu var nepildīt gadiem, bet streika dienā palielināt algas ministriem gan var, un tas pat ir obligāti, jo likums to nosaka. Nevar vainot tikai IZM, jo tas ir politiskās gribas trūkums – sakārtot zinātnes finansēšanas jautājumus. Mēs, zinātnieki, taču ļoti labi saprotam, ka mums pašiem ir jāattīstās, jāraksta un jārealizē zinātniskie projekti, bet, ja mums būtu lielāka finansiāla stabilitāte, būtu vieglāk un efektīvāk nodarboties ar projektu rakstīšanu un augsta līmeņa zinātnisko pētījumu veikšanu.

Uz ko tu pati tiecies, un kas būtu tavs lielākais sasniegums karjerā?

Mana kolēģe par manu vīziju smeļoties saka: ja tas realizētos, man būtu jāpiešķir Nobela prēmija. Tas liecina par to, cik tas ir nereāli. Man ir vīzija, ka vajadzētu izveidot un selekcionēt tādu liepu šķirni, kas būtu izturīga pret sāli. Sakot, ka tas ir vismaz 20 gadu darbs. Varbūt solīti pa solim kopā ar kolēģiem tas arī izdosies. Liepas ir neatņemama pilsētas ainavas daļa un viens no izplatītākajiem apstādījumu kokaugiem urbānajā vidē mūsu jeb mērenā klimata zonā. Būtu lieliski redzēt augam vitālas, veselīgas un smaržojošas liepas, kurām sāls nenodarītu ļaunumu. ♦

Rubrika «Mūsu personība» tiks attīstīta arī turpmākajos «LIZDA Vēstneša» numuros. Palidzi mums to veidot, iesakot kādu, kura viedokli, dzīves pieredzi un personību augstu vērtē un kuru labprāt redzētu nākamajā žurnāla numurā. Sūti savu ieteikumu pa e-pastu dita@lizda.lv!

«PARUNĀSIM ATKLĀTI?» – PEDAGOGU MOTIVĀCIJA

Aizvadītajā gadā Pasaules skolotāju dienā kā viena no galvenajām tematikām tika izcelta skolotāju motivācija pilnībā izmantot savu radošo potenciālu, lai nodrošinātu maksimāli kvalitatīvu izglītības saturu izglītojamajiem.

Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrība (LIZDA) veica aptauju, lai noskaidrotu, kuri ir galvenie pedagogu motivācijas veicinošie faktori un kuri savukārt darbojas pretēji. Sabiedrībā nav vienota viedokļa, kas motivē pedagogus kvalitatīvam darbam, tāpēc,

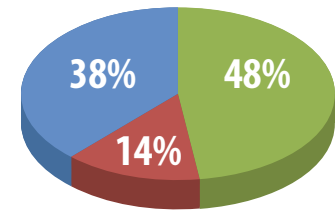
uzrunājot vairākas mērķgrupas, LIZDA centās noskaidrot atbildes uz šo jautājumu. Lai aktualizētu šo un citus ar izglītības nozari saistītus jautājumus sabiedrībā un valsts politikas veidotāju līmenī, LIZDA rīkoja reģionālās diskusijas «Parunāsim atklāti?» Tukumā, Cēsīs, Rēzeknē un Rīgā. Paneldiskusijās piedalījās arodbiedrības pārstāvji,

pedagogi, izglītības un zinātnes pārstāvji, skolēnu vecāki, skolu administrācijas pārstāvji, kā arī UNESCO deleģēts pārstāvis. Noslēdzošajā paneldiskusijā Rīgā piedalījās arī Saeimas frakciju deputāti.

Piedāvājam ieskatu aptaujas rezultātos un spilgtākos citātos no diskusijām.

Pedagogu atbildes uz jautājumu: «Ja jums būtu iespēja vēlreiz izvēlēties profesiju, vai jūs izvēlētos pedagoga profesiju?»

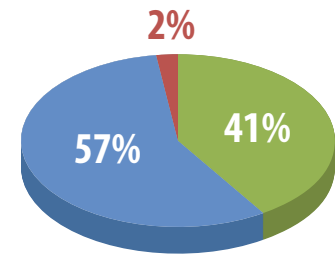
Inga Vanaga (LIZDA): Pedagogu saime ir tā, kurai ir milzīga pašmotivācija, taču ārējie faktori nav mazsvarīgi. Pirmkārt, ir biežāk jāpasaka paldies un jānovērtē pedagogu darbs. Otrkārt, ilgtermiņā Maslova piramīda sevi pierāda: materiālā nodrošinātība ir svarīga – no tās atkarīga cilvēka personības tālākā attīstība. Treškārt, ir jālauž sabiedrības stereotipi kā, piemēram, skolotāja darbs beidzas pulksten 14, skolotājam ir atvaļinājums trīs mēnešu garumā, izglītības kvalitāte Latvijā ir slikta.



● Jā, izvēlētos
● Nē, neizvēlētos ● Grūti pateikt

Pedagogu atbildes uz jautājumu: «Vai jūs izjūtat gandarījumu par savu darbu?»

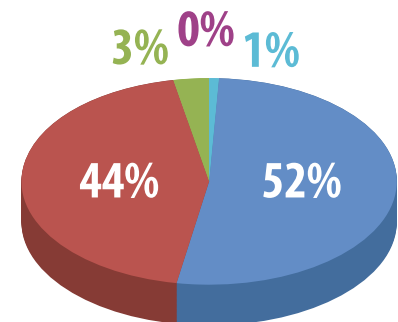
Edvards Ratnieks (NA): Izglītības kvalitātes reitingi Latvijā ir labi tādēļ, ka skolās strādā cilvēki entuziasti, taču redzu, ka valstī notiek kampaņveidīga izglītības kvalitātes nomelnošana.



● Nē ● Jā ● Daļēji

Deputātu atbildes uz jautājumu: «Vai jūs esat izteicis(-kusi) atzinīgu novērtējumu pedagogiem?»

Inga Bite (LRA): Naudas sistēmā nav tāpēc, ka skolēns nav vēlētais!



- Es esmu personīgi izteicis(-kusi) atzinību pedagogiem
- Es esmu piedalījies(-jusies) pašvaldības rīkotajā pasākumā pedagogiem

- Pedagogiem atzinība nav nepieciešama
- Neesmu izteicis(-kusi) atzinību pedagogiem
- Cits

Uz šo pašu jautājumu pedagogi atbildējuši, ka atzinību par savu ieguldīto darbu visbiežāk saņēmuši no izglītības iestādes vadības, kolēģiem un izglītojamajiem, kā arī izjūt daļēju novērtējumu no izglītojamo

vecākiem, pašvaldības un sabiedrības kopumā. Vismazāko novērtējumu, pēc aptaujas rezultātiem, pedagogi izjūt no tādām svarīgām ar izglītību saistītām institūcijām kā Izglītības un zinātnes ministrija, Izglītības

kvalitātes valsts dienests un politiķiem kopumā. Pēc aptaujas rezultātiem, arodbiedrība novērtēta viduvēji, kas ir papildu stimuls LIZDA komandai turpmāk vairāk izcelt skolotāju vērtīgo ieguldījumu mūsu sabiedrībā.

Inga Vanaga (LIZDA): Vislielākā skolotāja motivācija ir aicinājums, taču, ierobežojot pedagogu autonomiju un nomelnojot profesiju, tā zudīs.

Uz jautājumu, vai saņem nepieciešamo atbalstu profesionālo jautājumu risināšanā, vairums pedagogu atbildējuši, ka to vienmēr saņem no izglītības iestādes vadības,

kolēģiem un metodiskā atbalsta institūcijām, daļēju atbalstu saņem arī no izglītojamo vecākiem un pašvaldības, savukārt liela daļa respondentu nekad to nav saņēmuši

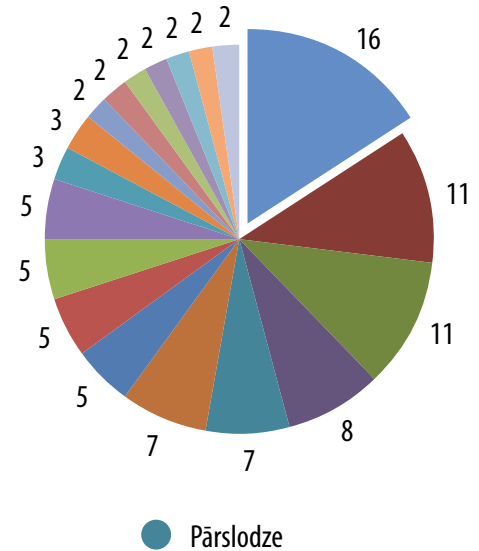
no Izglītības kvalitātes valsts dienesta un Valsts izglītības satura centra. LIZDA šajā jautājumā saņēmuši vidēju novērtējumu, savukārt IZM – vairāk negatīvu nekā pozitīvu.

Galvenie faktori, kas mazina pedagogu motivāciju strādāt izglītības iestādē, %

Baiba Bašķere (IZM): Šobrīd darbojas izpeļņas princips – jo lielāka slodze, jo lielāka darba samaksa, tātad izglītības kvalitāte nav galvenais motivators. Ir svarīgi virzīties uz to, lai pedagogs saņem adekvātu atalgojumu, strādājot vienā izglītības iestādē, un nav šīs pārslodzes.

Komentārs no publikas: Sabiedrība tiek maldināta, parādot lielākās skolotāju algas, taču nav paskaidrots, no kā alga veidojas, – tā bieži vien ir bīstama pārslodze.

Komentārs no publikas: Kādu motivāciju var izjust pirmsskolas pedagogs, ieraugot jauno atalgojuma modeli, kurā algas pieaugumu var sagaidīt tikai no 2018. gada? Pirmsskolā strādājošie pedagogi jūtas emocionāli pazemoti!



- Neziņa par darba algas apjomu, slodzi, nespēja plānot budžetu ilgtermiņā
- Sabiedrības negatīvais viedoklis par izglītības kvalitāti
- Profesijas prestiža trūkums
- Nepietiekamas sociālās garantijas

Pie citiem faktoriem minēti tādi kā: grūti apvienot darbu ar ģimenes pienākumiem, nestabilas nodarbinātības garantijas, pārāk bieža kontrole, psiholoģiskais spiediens no vecāku puses, psiholoģiskais spiediens no izglītības iestādes vadības puses, jūtos nenovērtēts, nepietiekams materiāli tehniskais nodrošinājums darba vietā, metodiskā atbalsta trūkums, atbalsta personāla trūkums, iespēju trūkums apgūt jaunākās pedagoģiskās un didaktiskās metodes,

izglītojamo kavējumi, izglītojamo neieinteresētība, neatbilstošs mācību saturs.

Uz jautājumu, kādi uzlabojumi ir nepieciešami izglītības iestādes pedagogiem, vairums deputātu, kuri piedalījās akcijā «Skolas diena 2015», atbildējuši, ka tūlītēji nepieciešama veselības apdrošināšanas polise izglītības iestādes darbiniekiem un medicīniskās palīdzības saņemšanas iespējas, kā arī pārdomāta, ilgtermiņa motivācijas sistēma.

Būtisku atsaucību no deputātu puses saņēmusi arī psiholoģiskā atbalsta nepieciešamība emocionālās vardarbības un citu negatīvu apstākļu gadījumā, kā arī līdzekļu nepieciešamība labāko pedagogu materiālajai stimulēšanai. Deputāti skolu apmeklējuma laikā secinājuši, ka laika gaitā būtu nepieciešams uzlabot IT un citu materiāltechnisko līdzekļu nodrošinājumu mācību procesam, kā arī iekārtot klases telpas atbilstoši ergonomiskajām prasībām.

Baiba Bašķere (IZM): Runājot par pedagogu motivāciju, ļoti svarīga ir darba vide un iespēja profesionāli pilnveidoties tā, lai pēc iespējas mazāk būtu jāiegulda pašam savi līdzekļi.

Igors Pimenovs («Saskaņa»): Jebkuram skolotājam ir jāpiešķir izdienas pensijas tiesības!

Inga Bite (LRA): Mēs kā partija esam gatavi pildīt noslēgtās vienošanās, un vienošanās ar LIZDA paredz izdienas pensijas visiem skolotājiem.

Aija Šimane (Cēsu Pilsētas vidusskolas direktore): Vai pedagogi strādātu labāk, ja viņiem maksātu vairāk? Esmu pārliecināta, ka mūsu pedagogi strādā pēc labākās sirdsapziņas, bet kavējošie faktori ir nestabilitāte, neziņa par nākotni, neziņa par samaksu. Principā mēs dzīvojam vienai dienai.

Ingūna Sudraba («No sirds Latvijai»): Izdienas pensijas nevar kļūt par «labo žestu», aizmirstot fundamentālas lietas. Izdienas pensijas ir atbalstāmas, taču jārisina arī veselības aprūpes iespējas un atalgojuma jautājums.

LIZDA žurnāls «LIZDA Vēstnesis»

Izdevējs: Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrība (LIZDA), Bruņinieku iela 29/31 – 502, Rīga, LV-1001

Rakstus, atsauksmes un komentārus aicinām sūtīt pa e-pastu dita@lizda.lv

Redakcija: Dita Kalniņa, Edgars Grigorjevs

Iespiests: SIA «AirPrint»
Tirāža: 10 000 eks.

Žurnāla rakstus drīkst brīvi kopēt un pārpublicēt nekomerčiāliem nolūkiem, skaidri norādot atsauci uz «LIZDA Vēstnesi».

Finanšu pakalpojumi LIZDA biedriem

Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrība aicina biedrus risināt savas finanšu problēmas, izmantojot kooperatīvās sabiedrības «Skolu krājaizdevu sabiedrība» (Skolu KS) pakalpojumus!

Jau 18 gadus Skolu KS piedāvā Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības biedriem saņemt aizdevumus uz izdevīgiem procentiem. Skolu KS ir licencēta kredītiestāde un darbojas finanšu un kapitāla tirgus uzraudzībā.

Skolu KS piedāvā vairāku veidu aizdevumus

- Nenodrošinātais **aizdevums līdz 1000 eiro uz 12 mēnešiem**. Aizdevumu izsniedz pret parakstu, neprasot cita veida garantijas. Aizdevumu iespējams saņemt vienas dienas laikā. Gada procentu likme – 25,5%, komisijas maksa – 2% no aizdevuma summas. Aizdevumu iespējams saņemt vienas dienas laikā.
- Nodrošinātais **aizdevums līdz 3000 eiro uz 24 mēnešiem**. Nepieciešams ģimenes locekļa galvojums. Gada procentu likme – 19,5%, komisijas maksa – 2% no aizdevuma summas. Aizdevumu iespējams saņemt trīs dienu laikā.
- Pārkreditēšanās **aizdevums līdz 1500 eiro uz 24 mēnešiem**. Nepieciešams ģimenes locekļa galvojums. Gada procentu likme – 21%, komisijas maksa – 2% no aizdevuma summas. Aizdevumu iespējams saņemt trīs dienu laikā.

Kas ir nepieciešams, lai saņemtu aizdevumu?

- Jābūt LIZDA biedram;
- jāiestājas Skolu KS;
- nedrīkst būt kavētu maksājumu vai parādsaistību;
- jābūt regulāriem, atbilstošiem ikmēneša ienākumiem.

Kā saņemt aizdevumu?

Nenodrošinātais aizdevums līdz 1000 eiro:

- jāaizpilda aizdevuma pieprasījums;
- jāsaģādā izziņa par darba algu par pēdējiem 3 – 6 mēnešiem;
- pēc aizdevuma līguma parakstīšanas aizdevums tiek ieskaitīts jūsu bankas kontā.

Nodrošinātais aizdevums:

- jāaizpilda aizdevuma pieprasījums;
- galvotājam jāaizpilda galvojums;
- jāsaģādā izziņa par darba algu par pēdējiem 3 – 6 mēnešiem;
- jāsaģādā galvotāja izziņa par darba algu par pēdējiem 3 – 6 mēnešiem un galvotāja pases kopija;
- pēc aizdevuma līguma parakstīšanas aizdevums tiek ieskaitīts jūsu bankas kontā vai tiek dzēsts.

Pārkreditēšanās aizdevums:

- jāaizpilda aizdevuma pieprasījums;
- galvotājam jāaizpilda galvojums;
- jāsaģādā izziņa par darba algu par pēdējiem 3 – 6 mēnešiem;
- jāsaģādā galvotāja izziņa par darba algu par pēdējiem 3 – 6 mēnešiem un galvotāja pases kopija;
- jāsaģādā izziņa no kredīta devēja par kredīta atlikumu, jāiesniedz informācija par kredīta devēja rekvizītiem;
- pēc aizdevuma līguma parakstīšanas aizdevums tiek pārskaitīts jūsu kredīta dzešanai.

Skolu KS piedāvā elastīgus kredīta atmaksas termiņus un draudzīgus ikmēneša maksājumus*

	6 mēneši	9 mēneši	12 mēneši	18 mēneši	24 mēneši
500 EUR	89 EUR	63 EUR	48 EUR	32 EUR	26 EUR
700 EUR	126 EUR	83 EUR	67 EUR	46 EUR	36 EUR
1000 EUR	180 EUR	124 EUR	93 EUR	65 EUR	51 EUR
1500 EUR	265 EUR	182 EUR	139 EUR	97 EUR	77 EUR
2000 EUR	354 EUR	242 EUR	186 EUR	130 EUR	102 EUR
2500 EUR	442 EUR	302 EUR	231 EUR	163 EUR	127 EUR
3000 EUR	531 EUR	362 EUR	278 EUR	195 EUR	153 EUR

*ikmēneša maksājums atkarīgs no kredīta veida, atlikušās pamatsummas un atmaksu datumiem.

Skolu KS gaidīs jūs pirmdienās, otrdienās, trešdienās no pulksten 12 līdz 18 un ceturtdienās, piektdienās no pulksten 10 līdz 14 Rīgā, Bruņinieku ielā 29/31, 514. kabinetā.

Kontaktpersonas: grāmatvede Iveta Flesnere (tālrunis 27897783, e-pasts skolu.ks@lizda.lv), valdes priekšsēdētāja Ligita Semjonova (tālrunis 27897784).

Aizņemies atbildīgi, izvērtējot savas iespējas atmaksāt kredītu!

5 noderīgi padomi jaunajiem (un arī pieredzējušajiem) skolotājiem

1. Pielāgojies videi!

Visdrīzāk tev kā skolotājam ir daudz ideju un lieli mērķi – paturi tos prātā, bet atceries, ka esi daļa no lielākas «ekosistēmas». Nostiprini savas pozīcijas kolektīvā un attīsti savas kompetences.

Pēc pirmā gada tev jau būs daudz vieglāk izteikt savu personīgo viedokli stundās, vecāku sapulcēs un kolektīva sanāksmēs.

Vēro, kā citi kolēģi vada stundas, komunicē ar studentiem un veic citus uzdevumus. Mācies no viņiem!



2. Nepieļauj, ka skolēni «atslābst» un zaudē interesi!

Nezaudē savas pozīcijas, pasakot kaut ko līdzīgu: «Es esmu šeit, lai mācītu.

Ja jūs negribat mācīties – tā ir jūsu problēma.»

Šādas frāzes skolēniem ir kā «baltais karodziņš» centībai un mācību procesam. Nepaies ilgs laiks, kad visa klase jau būs pievērsusies saviem viedtālruniem un vainos tevi pie tā, ka neiedvesmo viņus.

Īsumā – esi uzmanīgs ar frāzēm, ko izsaki klasē, īpaši tavā pirmajā gadā kā skolotājam!

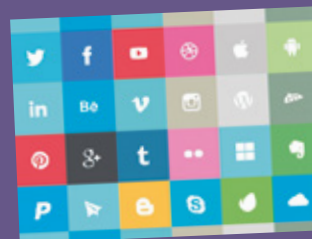


3. Izvērtē savus sociālo tīklu profilus!

Vai vēlies, ka tavs twitter.com, instagram.com, facebook.com un draugiem.lv profils ir publiski redzams taviem skolēniem? Rūpīgi pārslāji ikvienu ierakstu!

Jebkura tava aktivitāte virtuālajā vidē var ātri mainīt skolēnu attieksmi.

Skolēni pavisam noteikti pārbaudīs tavus sociālos profilus.



4. Nebaidies izmantot frāzi «parunāsim par to pēc stundām»!

Ja tu saskaries ar nevaldāmu skolēnu, nebaidies izmantot spēcīgo frāzi: «Parunāsim par to pēc stundām.»

Pēc šādas frāzes nevajag ielaisties diskusijās un gaidīt atbildi – tas tikai atkārtoti novērsīs skolēna uzmanību.

Pēc stundas noteikti izrunājies ar skolēnu, parādi, ka tu esi atbildīgais par mācību stundas norisi un esi ieinteresēts atrisināt problēmas, kas traucē kvalitatīvam mācību procesam.



5. Sākumā centies problēmas atrisināt klasē!

Pārāk daudz piezīmju ierakstu dienasgrāmatās un regulāra skolēnu sūtišana pie direktora veicinās to, ka skolēnu vecāki un skolas administrācija tevi novērtēs kā vāju skolotāju, kurš netiek galā ar skolēniem.

Visdrīzāk pirmajā gadā tev kā skolotājam būs grūti noturēt disciplīnu klasē – centies tikt tam pāri.

Aprunājies ar citiem pedagogiem, pavēro kolēģu vadītās stundas, novērtē, kā viņi tiek galā ar problēmām.

Nav šaubu, ka prasme noturēt kārtību lielā klasē attīstās ar laiku un pieredzi – pajautā to jau pieredzējušam skolotājam!

